

**Бурденко Микола Нилевич
(1876-1946). Видатний
радянський лікар-хірург,
основоположник нейрохірургії**

Микола Нилевич Бурденко (1876-1946) – видатний радянський хірург, основоположник нейрохірургії, головний хірург Червоної Армії в 1937-1946 роки, академік АН СРСР (1939 рік), академік

і перший президент АМН СРСР (1944-1946), Герой Соціалістичної Праці (1943 рік), генерал-полковник медичної служби, учасник російсько-японської, Першої світової, радянсько-фінської та Великої Вітчизняної воєн, лауреат Сталінської премії (1941). Член ВЦВК 16-го скликання. Член ВКП(б) з 1939 року. Депутат Верховної Ради СРСР 1-го і 2-го скликань. Професор Тартуського університету (1910), Московського університету (1923), Почесний член Лондонського королівського товариства хірургів і Паризької академії хірургії. Голова Радянської комісії, що розслідувала Катинський розстріл польських громадян.

Микола Нилович Бурденко народився 8 травня 1876 року в селі Каменці Нижньо-Ломівського повіту Пензенської губернії в українській сім'ї сільського писаря, захисника по судових справах. Спочатку навчався в духовному училищі, в Пензенській духовній семінарії. У 1891 році Микола Бурденко вступив в Пензенську духовну семінарію. Закінчивши її, здав на відмінні оцінки вступні іспити у Петербурзьку духовну академію. Але згодом захопився медициною та анатомією – і це визначило подальший життєвий шлях майбутнього видатного лікаря і вченого.

В 1906 р. Микола Бурденко закінчив Юр'ївський (зараз Тартуський) університет. Будучи студентом, брав участь в російсько-японській війні 1904-1905 років як помічник лікаря в складі передового санітарного загону Червоного Хреста. З 1910 р. – приват-доцент кафедри хірургії в хірургічній клініці Юріївського університету, згодом екстраординарний професор по кафедрі оперативної хірургії, десмургії і топографічної анатомії. З 1917 р. – ординарний професор факультетської хірургічної клініки.

До початку Першої світової війни Микола Нилович був вже всесторонньо освіченим та визнаним хірургом-вченим. Працював хірургом-вченим різних фронтів дійсної армії.

В 1923 р. – завідувач кафедрою топографічної анатомії і оперативної хірургії Московського державного університету. З

1924 р. – директор факультетської хірургічної клініки. В 1934 заснував у Москві нейрохірургічний науково-дослідний інститут, який очолював до кінця життя.

З перших днів Другої Світової війни – головний хірург Радянської армії. Під його керівництвом і за його активного сприяння розроблялися найважливіші інструкції та вказівки по військово-польовій хірургії.

З 1937 р. – головний хірург-консультант Радянської армії.

У 1944 р. за планом, розробленим Бурденком, Радянський уряд створив Академію медичних наук СРСР. Микола Нилевич був обраний першим президентом академії.

Праці М.Н. Бурденка стосуються різноманітних найскладніших питань, переважно – військовопольової хірургії та нейрохірургії. Особливе значення мають дослідження, та створеної ним школи, присвяченої пухлинам і травматичним ушкодженням центральної та периферичної нервової системи, порушенням мозкового кровообігу, набряку мозку тощо. Характерними рисами цих досліджень є експериментально-фізіологічний напрям,

Професор Бурденко є автором понад 300 наукових робіт з питань лікування гнійних ран, анаеробної інфекції, переливання крові, боротьби з шоком. Роботи вченого в області нейрохірургії широко використовувалися у час II світової війни при організації спеціалізованого лікування поранених в череп. Наукові праці принесли Бурденкові світову славу, він є почесним членом багатьох закордонних наукових товариств.

Нагороджений званням Героя Соціалістичної Праці, заслуженого діяча науки, орденами: трьома Леніна, двома Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ступеня і чотирма медалями.

Микола Нилевич Бурденко помер 11 листопада 1946 р. в Москві. Похований на Новодівичому кладовищі Москви. На могилі встановлено пам'ятник роботи скульптора Г. Постнікова.

Ім'я Миколи Нилевича Бурденка було присвоєно Інституту нейрохірургії АМН СРСР, Головному військовому госпіталю Збройних Сил СРСР, іншим медичним і військовим установам.